

сформированная на основе и в процессе усвоения системы теоретических знаний, в том числе специальных знаний в области экономики, финансов и бухгалтерского учета, профессиональных умений и навыков, практического опыта, и отражающая готовность специалиста к решению профессиональных задач в динамике их развития. Итак, последние достижения науки бухгалтерского учета является предпосылкой разработки научных критериев для дифференциации, утверждение индивидуальных единиц, отраслей и дисциплин в единой системе учета науки и практики.

Чтобы объединить усилия и координации учета образования и профессиональной подготовки между заинтересованными сторонами и учреждениями следует создать координационный центр для образования и профессиональной подготовки в области бухгалтерского учета, в него могут быть включены также университеты, министерства, правительственные учреждения и ведомства, корпораций и т.д. Кроме того, важным шагом для укрепления бухгалтерской профессии может стать признание ее как регулируемой профессиональными организациями.

Система повышения квалификации должна решить следующие задачи:

- отбор и аттестация преподавателей, которым разрешено проводить повышение квалификации в соответствии с принятой системой спецкурсов;
- организация процесса повышения квалификации;
- контроль над уровнем (качеством) проведения повышения квалификации профессиональных бухгалтеров.

Экономическое образование, являясь составной частью системы образования каждой страны, решает актуальную задачу ее кадрового обеспечения. Поставленные в системе экономического образования специалисты призваны стать носителями идей обновления на основе сохранения и приумножения лучших традиций мирового опыта. Успех модернизации образования в экономической сфере во многом так же зависит от готовности педагогических кадров к ее реализации.

Литература:

1. Стоян Д. Стоянов. Счетоводство в Болгарии как наука и образование. // Счетоводство – наука, практика, независимость: юбилейная международная научно-практическая конференция, 20 апреля 2010 г., УНСС Университетское издательство «Стопанство», София, 2011. – 430 с.

2. Хэндлер Ч. Компетенция: что это такое и для чего это нужно? [Электронный ресурс] / Чарльз Хэндлер. – Режим доступа: <http://www.hr-zone.net>.

УДК 657

БУХГАЛТЕР: ВИТОКИ І ТРАНСФОРМАЦІЯ ПРОФЕСІЇ

В. Є. Швець

ЛНУ ім.І.Франка, просп.Свободи, 18, м. Львів, 79006, shwe@ukr.net

Правильний вибір професії для людини є складовою щасливої долі у майбутньому. Перший крок у виборі майбутньої професії молодій людині допомагають зробити батьки, рідні та близькі. Однак, через вплив об'єктивних і суб'єктивних чинників, не завжди це є найбільш

оптимальний вибір. Тому більш корисними у виборі майбутньої професії будуть поради фахівців, які знають не тільки функціональні параметри фаху але й володіють інформацією про його витоки та перспективи. У свою чергу такі знання актуалізують потребу досліджень з питань виникнення, становлення та перспектив трансформації професій, серед яких особливе місце належить професії бухгалтера. Це одна із професій які піддаються постійному впливу правового поля, розвитку науково-технічного прогресу, глобалізаційно-інтеграційним і соціальним процесам, що спонукає потребу у поновленні й поповненні знань.

Загальновідомо, що німецьке поняття бухгалтер українською означає книговедець. Цей термін відомий з XV століття від часів епохи Відродження і вперше офіційно почав використовуватись на німецьких землях як означення посади головного писаря-діловода у столиці Священної римської імперії. Походження професії сформувалось на основі уміння письма і головного тогочасного запам'ятовуючого пристрою – книги. З висоти сьогодення розуміємо, що багато чого змінилось у характеристиках професії бухгалтера. Ці зміни носять як техніко-технологічний характер, так соціально-економічний. Поглибилась диференціація й спеціалізація професії бухгалтера, значної зміни зазнали зовнішні запам'ятовуючі пристрої, швидкість обробки інформації та її обміну, а відтак розширились контрольно аналітичні функції професії. Такі зміни актуалізували наукові дослідження серед вчених з обліково-аналітичних наук. Проблема виникнення, підготовки й трансформації професії бухгалтера присвячено праці таких українських вчених, як М. Бондаря, Ф. Бутинця, С. Голова, З. Гуцайлюка, Г. Кірейцева, Ю. Кузьмінського, Є. Мниха, М. Пушкаря, Л. Чижевської, В. Шевчука та багатьох інших. Водночас багато питань, а зокрема, розвитку професії бухгалтера у давні часи найбільш відомих цивілізацій не знайшли належного висвітлення й аналізу.

Метою даної публікації є дослідження витоків професії бухгалтера у найдавніші часи цивілізацій у Месопотамії.

Як вже відзначалося, професія бухгалтера взаємопов'язана з письмом, тобто з професією писаря. Серед дослідників найдавніших цивілізацій зустрічаються доволі багато відгуків про роль і діяльність тогочасних писарів. Так, дослідниками давньовавілонської цивілізації, які приділяли увагу тогочасним писарям були Х. Ветцольдт, С. Гедд, Дандамаєв, Р. Дотерті, С. Крамер, Г. Кюммель, У. Ламберт, Б. Ландсбаргер, А. Опенхейм. З їхніх праць відомо, що у Стародавньому Вавілоні писарі належали до окремої касты, яка користувалась повагою у суспільстві. Терміном для означення професії писаря з періоду шумерів (III тис. до н.е.) склався з трьох елементів у клинописному письмі, що буквально означало: людина + глиняна табличка + писати. З часом (у I тис. до н.е.) перший елемент – означення людини не вживався. Тобто за змістом сприйняття, у ті далекі часи означення професії бухгалтер (книговодство) формувалось аналогічно як у період відродження і визначалось залежно від використовуваного носія інформації. У період Шумеру, покровителем писемності вважали богино урожаю і плодочості Нисабу, а в період аккадців - бога Набу, якого вважали покровителем мистецтва письма [1]. Слід нагадати, що у Стародавньому Єгипті покровителем тогочасних писарів (скрибів) був бог Тот – покровитель Місяця та мудрості [2].

Серед писарів межиріччя існував доволі широкий поділ згідно спеціалізації за різноманітними критеріями. Однак найбільш узагальнену класифікацію писарів здійснив М. Дандамаєв, яка спостерігалася упродовж

двох-трьох тисячоліть. До узагальненого поділу писарів ним віднесено такі категорії, а саме:

- писарі-перекладачі (сепіру);
- державні писарі;
- храмові писарі;
- писарі, які надавали послуги приватним особам для складання документів.

Для кращого розуміння тогочасної спеціалізації писарів, заслуговує уваги конкретизація виконуваних ними функцій дослідниками давньовавильонських документів. Ними було опрацьовано тисячі глиняних табличок, папірусів і пергаментів. З одного лексграфічного переліку шумерів відомо 29 спеціалізацій писарів. У результаті проведеного групування за М. Дандамаєвим наведено 17 видів писарів. До перших двох видів відносять царських писарів. Відмінність між двома різновидами в тому, що одні підписи на табличках залишили як писарі палацу, а інші величали себе царськими писарями. Третій вид – писарі у містах призначені царем. Окремо, у четверту групу виокремлено писарів намісника, яких рівно ж можна відносити до попереднього виду. У п'яту групу потрапив писар царського гарему, звісно можна його також віднести до першої групи. Шостий вид – писарі полів, однозначно претендують на окрему групу спеціалізовану на сільському господарстві. До сьомого виду віднесено писарів пристані. Цікаво виокремлено восьму групу писарів – спочатку згадано писаря скарбниці храму, а далі писаря майстерні з виготовлення килимів. Бачимо тут однозначно бухгалтера підприємства (майстерні). Дев'ятий вид означено писарем садівників, що відповідає спеціалізації аналогічно писарям полів. До десятого виду віднесено писаря воріт. Швидше всього це стосувалось функцій писаря-митника. Одинадцятим виокремлено писаря, зберігача начиння. Від 12 по 16 категорію ввійшли писарі при храмах. Останню групу склали шкільні писарі, які зустрічались тільки на документах з м. Ура. Слід підкреслити, що подібні класифікації зустрічаються у науковій літературі з історії східних цивілізацій, але ці вони не достатньо структуризовані для виокремлення функцій бухгалтерського характеру.

Аналізуючи наведені види спеціалізації серед писарів, як професії з якої виокремилась професія бухгалтера бачимо домінування таких облікових спеціалізацій у сьогоднішній інтерпретації за видами власності: державна; храмова; муніципальна (громадська) і приватна. За видами господарств вирізнялись такі обліковці: з податкових зборів і платежів; у землеробстві; в садівництві; рибальстві та ремісництві. Цей незначний перелік спеціалізації обліковців можна поглиблювати на основі нових досліджень, однак за допомогою такого підходу і наведеного матеріалу стає можлива екстраполяція закономірностей трансформації професії для прогнозу її параметрів у майбутньому.

Список використаних джерел

1. Дандамаєв М. Вавилонские писцы. М.: Изд-во Наука, 1983. – 180 с.
2. Швець В. Розвиток обліково-аналітичних систем суб'єктів господарювання в Україні: монографія / Володимир Швець. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені І.Франка, 2010. – 448 с.